

OBRTNI VESTNIK

STROKOVNI LIST ZA POSPEŠEVANJE OBRTI IN ZAŠČITO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE

»OBRTNI VESTNIK«, SPLOŠNO VELJAVNO IN NEODVISNO GLASILO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE, IZHAJA 1. IN 15. V MESECU // STANE CELOLETNO DIN 40.—, POLLETNO DIN 20.—, POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 2.— // ZAKLJUČEK REDAKCIJE 10. IN 25. V MESECU. // NEFRANKIRANI DOPISI SE NE SPREJEMAJO. // ROKOPISI SE NE VRACAJO. // PRISPEVKI SE NE HONORIRAJO. //

»OBRTNI VESTNIK« PRINASA OBJAVE, RAZGLASE IN VESTI VSEH OBRTNIH ORGANIZACIJ IN UPRAVNIH OBLASTI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE TER NAJVAŽNEJŠE VESTI IZ INOZEMSKEGA OBRTNIŠKEGA SVETA. // UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠTEV. 4. TELEFON 35-35. // PONATISI DOVOLJNE // Z NAVEDBO VIRA. // OGLASI IN MALI OGLASI PO STALNEM CENIKU. //

XXII. LETNIK.

V LJUBLJANI, 1. MAJA 1939

ŠTEV. 9.

Ali je to avtonomija obrtnega odseka?

V večinskem taboru obrtnega odseka so postali gospodje, ki vodijo, v poslednjem času silno razburjeni. Ni jim po volji nobena stvar, najmanj pa dejstvo, da jim predsedstvo Zbornice za TOI daje polno svobodo, ki že presega meje zakonitih predpisov. Zavedajo se pač, da stojimo pred ponovnimi dopolnilnimi volitvami v Zbornico za TOI, ko poteče v jeseni polovici sedanjih zborničnih svetnikov njihov mandat. Ker so pa v zadregi, da bi se napram širši obrtniški javnosti pokazali s svojimi uspešnimi deli, ki jih sedanja večina v teku triletno poslovne dobe ima bore malo, zato iščejo pač drug razlog, da bi napeljali vodo na svoj mlin. Ko pa kaj drugega dobiti ne morejo, zato kriče, da obrtni odsek v Zbornici za TOI nima popolne avtonomije.

Mi smo že v poslednjih dveh številkah naglasili, da avtonomija obrtnega odseka ni niti najmanj ogrožena in da je treba le poprijeti za delo in po svojih lastnih iniciativah pokazati tudi lastno sposobnost. Ker mi niti najmanj ne vidimo, kje in kako naj bi bila avtonomija obrtnega odseka ogrožena, nas pušča ta borba docela hladne. Ne moremo pa preko dejstva, da bi širša obrtniška javnost ne seznanili z raznimi dogodki, ki drastično prikazujejo, kdo to avtonomijo obrtnega odseka krši in kdo jo zlorablja.

Zbornica, kot nadzorna oblast nad prisilnimi združenji, deligira na predlog predsednika obrtnega odseka svoje svetnike, k rednim letnim skupščinam obrtnih združenj in važnejšim obrtniškim zborovanjem. Večina obrtnega odseka pa se smatra edino poklicano, da morejo biti le njeni zastopniki udeleženi pri takih zborovanjih. Zato imamo že nebroj slučajev, kjer sta se ta način in ta taktika tudi v resnici izvajala. Soglasen sklep obrtnega odseka pa je, da se mora na posamezna obrtniška zborovanja delegirati izključno le zbornični svetnik z dotičnega področja, kjer je bil izvoljen in na katerem področju se tako zborovanje vrši. Kakor pa je razprava v zadnji plenarni seji Zbornice pokazala, je predsednik obrtnega odseka zlorabil ta sklep in delegiral na neko skupščino tajnika svoje prostovoljne organizacije, ki ni član zborničnega sveta. Kaj ima tak tajnik opravka na zborovanjih združenj, katerim je Zbornica nadzorna oblast? Kdo tedaj prevzame odgovornost za tako kršitev avtonomije obrtnega odseka? A ta slučaj, ki se je obravnaval na plenarni seji, ni edinstven, znanih nam je še več. Če se tedaj zahteva široka avtonomija obrtnega odseka, so poklicani predvsem tisti, ki vodijo ta odsek, da to avtonomijo tudi dosledno izvajajo.

Trdilo se je dalje tudi na plenarni seji Zbornice, da se obrtništvu zapostavlja, zato, ker se je od predsednika obrtnega odseka zahtevalo čiste račune. Za nas pa niso čisti računi, če podjetje predsednika obrtnega odseka na svojo pest, brez naročila, vozi na zbornični svet stavbni odpadni material, za kar se pošlje nato zbornici račun v iznosu Din 13.245. Račun se je seveda likvidiral zaradi ljubega miru. Danes pa se isto zemljišče ureja brez vsakih stroškov, a seveda tudi brez g. Ogrina. Vemo tudi, da se je samovoljno oddala košnja zborničnega travnika nekemu osebnemu prijatelju gospoda podpredsednika, ki se je za to odškodoval z nekim zneskom. Ali naj bo to avtonomija, če zbornični podpr. Ogrin naroči svojemu sinu, da izdela načrte za stavbo na dvorišču Zbornice in da se za te načrte potem predloži Zbornici račun v iznosu Din 31.000, kateri znesek pa se je samemu predlagatelju umevno zdel previsok in ga je dobrovoljno znižal na bo-

O združništvu

Z ozirom na pojmovanje združništva v splošno kakor tudi dela v poedinah zadrugah, moremo tudi zadrugarje obrtnike, in to navadne člane, kakor tudi odbornike takih zadrug deliti v dve skupini.

V prvo skupino štejemo one, ki zahtevajo povsod in vedno čiste račune, tiste, ki zadruge cenijo samo v toliko, v kolikor prinaša koristi zadrugarjem. Ti zahtevajo povsod samo številke in z njimi tudi operirajo, kadar hočejo dokazati koristnost ali nekoristnost kakke zadruge, ali kadar zahtevajo in zagovarjajo osnovanje in potrebo novih zadrug. Oni vidijo v zadrugah samo gotove gospodarske enote združnega tipa. Glavna pažnja je posvečena samo na poslovno plat zadruge in zadrugarstva vobče. Pri tej skupini vladajo torej številke nad združno idejo. Mirno jih lahko imenujemo »zadrugarje-realiste«.

Dočim štejemo v drugo skupino tiste zadrugarje, ki vedno in ob vsaki priliki združnega dela vzgajajo in seznanjajo z združno ideologijo in principi ostale zadrugarje, ki jih je v zadrugo privedla potreba in želja po zboljšanju življenjskih prilik. Ti trdijo, da je zadruga trajno koristna samo takrat, če so njeni člani združno vzgojeni, t. j. če so značajni zadrugarji. Ni jim žal časa niti denarja, ki ju potrošijo v združni propagandi. Razpoložljiva sredstva kaj hitro porabijo za združno časopisje, knjige, predavanja in združne manifestacije ter trdijo, da so tako najkoristnejše vložili združni denar. Ti zadrugarji trdijo, da mora vzgoja članov, ki obsega vestno izvrševanje članskih dolžnosti napram drugi, prav preko zadruge najti odmev tudi v privatnem življenju zadrugarjev. V združnem duhu je treba vzgajati tudi zadrugarjevo ženo in otroke, pri obrtniku pa zlasti njegovo pomožno osebje. Taki zadrugarji vidijo v svoji ustanovi gospodarsko enoto, ki v prvi vrsti realizira, t. j. ustvarja združni sistem. Z drugimi besedami, pri njih vlada združna ideja nad številkami. Smemo jih imenovati v nasprotju s prvimi »zadrugarje-idealiste«.

Kateri zadrugarji so boljši?

V katerem pravcu naj naše obrtniško zadrugarstvo vzgaja svoje člane?

Ali rabi današnji čas zadrugarje-realiste, ali zadrugarje-idealiste?

Da ti dve vrsti zadrugarjev bolje pri-

kažemo, naj navedemo v pojmovanju združništva še dvoje mnenj.

Imamo namreč tudi skrajne idealiste, ki jih lahko nazovemo maksimaliste. Oni verujejo, da se bo ves sedanji društveni sistem, ki bazira na kapitalizmu, nekega dne potom evolucije zamenjal s socializiranim združnim gospodarstvom. To bi pomenilo, da se bo v doglednem času ustvaril oni skupnostni cilj, ki se v današnjem družabnem sistemu hoče oživitviti s silo.

Skrajna protivna grupa od teh ideologov maksimalistov so oni, ki nočejo združništva, te imenujemo defetiste. Njihovo gledanje na združništvo je svojško in čim slišji, da katera zadruga ni uspela, že dokazujejo njeno nesposobnost za življenje in zanikajo tudi smisel, da bi se zadruge še v bodoče osnavljale.

Tako govorijo o zadrugah pogosto pristaši kapitalističnega gospodarskega sistema, ki poznajo moč združništva in v zadrugah vidijo veliko oviro kapitalističnega razmaha. Združništvo je namreč tisto sredstvo, ki ga državna uprava prišteva med najuspešnejša sredstva za pobijanje gotovih metod.

Če izvajamo zadrugarje maksimaliste in defetiste, nam ostanejo samo še zadrugarji realisti in idealisti. Zadrugar realist ocenjuje združništvo stvarno:

Združništvo organizira malega človeka.

Združništvo organizira njegove sile, njegov kapital, njegovo podjetnost in ustvarjajočo sposobnost. Z organizacijo teh svojstev malega človeka doseže on tisto, kar mu pripada po vrednosti njegovega dela. Način organizacije predpisuje združna pravila, po katerih je treba stvarno delati.

Zadrugar idealist vse to odobrava in dostavlja, da morajo pravila vsake zadruge po dolgoletnem delu in doseženih izkustvih, ki so sestavljena od združnih ideologov in prežeta z združnimi idejami, po temeljiti obdelavi v zadrugah realizirati združno idejo v praktičnem življenju.

Te ideje mora poznati vsak zadrugar, ker samo s poznavanjem istih postane on šele popoln zadrugar in kot tak koristen za zadrugo, t. j. za sebe in svoje tovariše, ker prilike dela in življenja poedinah zadrug postajajo čestokrat takšne, da njihov nadaljnji obstoj zavisi samo od združne zavesti njenih članov.

Kdor še ni poravnal naročnine za »OBRTNI VESTNIK«, naj nakaže denar takoj, da nam prihrani stroške za opomine!

rih Din 15.000. Seveda se je radi ljubega miru tudi tokrat ta svota likvidirala, da si od te stavbe, ki se je prvotno nameravala zgraditi za Din 200.000 in katera svota je kasneje narasla na svoto 760 tisoč din, še danes nimamo ničesar razen razrušenega zborničnega dvorišča. Da bo pa javnost še bolj točno poučena, ji sporočamo, da razrušenje zborničnega dvorišča tudi ni bilo zastoj, čeprav ni nihče od odgovornih tega naročil in je za to delo predložilo podjetje gospoda zborničnega podpredsednika Ogrina račun za cca 7.000 Din. In tudi to se je plačalo zaradi ljubega miru.

In če bi potem vzeli v roke še razne knjižne beležke, bi morali le ugotoviti stvari, ki nikakor niso v skladu z dostojanstvom zborničnega podpredsednika in ki dajo povod dvomom, zakaj tako kričanje po avtonomiji. Noben zbornični funkcionar do danes ni bil posebej za zbornične posle odškodovan s kakimi na-

gradami, samo gospod podpredsednik Ogrin je znal spretno vnesti v proračun znesek Din 18.000 kot nagrado za dežurno delo.

Gospodu podpredsedniku Ogrinu se je tudi zaradi ljubega miru tolerantno prepustilo, da je na račun knjižnice honoriral svojega gospoda sina za njegove zbornične in izvenzbornične posle.

Tako po malem smo pripravljeni razkriti še marsikaj, kar gospodom borcem široke avtonomije ne bo šlo v račun. Nočemo pa jim greniti veselja v njihovi borbenosti, samo želimo, da bodo v svojih izvajanjih prijatelji resnice in poštenja, ne pa laži in zavijanj.

Iz tega razloga svarimo slovensko obrtništvu, naj ne naseda neresničnim poročilom. Avtonomija obrtnega odseka ni v nevarnosti od strani Zbornice in njene urada, pač pa je v nevarnosti s strani onih, ki jo hočejo zlorabiti na škodo slovenskega obrtništvu.

Izjava

Predsedniki podpisanih obrtnih združenj v Ptuj izjavljamo, da obsojamo neresničen in neupravičen napad na gospoda zborničnega svetnika Zadravca Jakoba v zadnji številki »Slovenskega obrtnika«.

Združenje kovinarjev in kolarjev za sodni okraj Ptuj v Ptuj — Združenje pekarskih mojstrov v Ptuj — Združenje krojačev, šivilj in modistinj v Ptuj — Združenje mizarjev in strugarjev za sodni okraj Ptuj v Ptuj — Združenje skupnih rokodelskih obrtov v Ptuj — Obrtno društvo za Ptuj in okolico v Ptuj.

Vesti zadnjih dveh tednov

ZAGREB, 27. aprila. o. Razgovori med dr. Mačkom in predsednikom vlade Cvetkovićem so se pričeli ob 10. dopoldne ter so trajali do 12., ko je bil izdan naslednji komunike:

Končni razgovori med predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem in predsednikom HSS ter KDK dr. Mačkom o rešitvi hrvatskega vprašanja so bili danes končani. Definitivna odločitev bo padla v najkrajšem času.

Iz zanesljivega vira se je izvedelo, da je bil sporazum danes ob 12. podpisan.

Zunanji minister dr. Cincar-Marković je odpotoval v soboto v Italijo. V Postojni je bil slovesno pozdravljen od zastopnikov oblasti in fašistične stranke. Prav tako tudi v Trstu. Grof Ciano je prišel v Benetke na trimotornem letalu. Na letališču ga je med drugimi pozdravil tudi jugoslovanski odpravnik poslov.

Uradno sporočilo o razgovorih zunanjih ministrov dr. Cincar-Markovića in grofa Ciana pravi, da sta oba vsestransko proučila razna vprašanja, ki zanimajo obe državi ter pri tem upoštevala tudi zadnje dogodke v Albaniji. Oba ministra sta znova ugotovila, da vlada med Italijo in Jugoslavijo popolna prisrčnost, ki je nastala že po sklenitvi beograjskega pakta, ki je zajamčil mir na Jadranu. Nadalje konstatira sporočilo, da se bo sodelovanje med obema državama poglobilo tako na političnem kakor na gospodarskem polju ter da so se odprle koristne poti za sporazum med Jugoslavijo in Madžarsko.

V Berlinu so se začela velika vojaška posvetovanja pod predstvom Hitlerja. Posvetovanj se udeležuje 16 italijanskih generalov, nekateri španski generali ter seveda vsi vodilni nemški generali. V začetku prihodnjega tedna prideta v Berlin tudi zunanji minister grof Ciano in tajnik fašistične stranke minister Starace, da sodelujeta pri odgovoru Hitlerja na Rooseveltovo poslanico.

Ministrski predsednik Teleky in zun. minister Szabo sta končala svoj obisk v Rimu ter se vrnila skozi Ljubljano na Madžarsko. Uradno poročilo o razgovorih obeh madžarskih državnikov z italijanskimi državniki pravi, da so se v razgovorih proučila vsa vprašanja srednje Evrope in Podunavja tudi z ozirom na sedanji položaj. Sklenjeno je bilo, da se nadaljnje delo usmeri v smislu osi Rim-Berlin ter sodelovanja s prijateljskimi državami.

»Corriere della Sera« pa piše, da je bila pri rimskih razgovorih postavljena podlaga za sporazum med Madžarsko in Jugoslavijo. Madžarska je pripravljena skleniti z Jugoslavijo nenapadalni pakt, ki pa se bo kasneje mogel spremeniti v pakt prijateljstva, če se Madžarska zaveže, da nima nikakih teritorialnih zahtev proti Jugoslaviji.

Vzgojni pomen obrtniških tekmovanj

V preteklih desetletjih se je vodila velika borba za obnovo obrtništva. Vendar vsi niso rodili vidnih uspehov, ker se je postopalo na napačnih postavkah. Verovali so, da se obrtništvo lahko pomaga zgolj z zunanji, materialnimi, tehničnimi ali umetniškimi-formalnimi sredstvi in ugodnostmi. Pri tem so pozabljali na osnovo in jedro vsakega obrtniškega izdelka, t. j. na ustvarjajočega človeka. Vsak dober obrtniški izdelek je tvorba ustvarjajočega duha, ki misli in čuti. Osebnost ustvarjajočega individualno mora biti obeležje obrtniškega dela. Med obrtništvo pa se je vedno bolj opazalo pomanjkanje ustvarjajočega samoniklosti. Kjer je bila borba za materialnim obstojem edina gonilna sila vsega mišljenja in dela, tam je duševna veličina ustvarjanja zgubila svoj pravi pomen in morala stopiti v ozadje. Obrtništvo, ki se je spustilo v borbo z industrijo in njeno ogromno produkcijo, je moralo propadati, ker se je pri taki konkurenci prava obrtnikova duša izpacila. Poedini materialni uspehi, ki so se tu ali tam dosegli, pač niso mogli zaustaviti poti: obrtništvo je zašlo v resno krizo.

Nova Nemčija je ponovno stavila obrtništvo naloge kulturnega razvoja, in tako je obrtništvo postalo prvi posredovalec v oblikovanju kulturnega obraza sedanjega časa. Pravo stopnjo svoje kulture spoznamo po naši vsakodnevni okolici. Najpopolnejši izdelki se ne izdelujejo s strojnim obratovanjem, take izdelke je v stanu izdelati edino mojster obrtnik s svojim ročnim delom. Ta možnost leži v sposobnostih obrtniškega mojstra, ko razvije živi doživljaj oblike, leži dalje v obrtnikovi volji, ko se z vsemi duhovnimi silami posveti svojemu delu in ga izdela z občutkom odgovornosti napram sebi in svojemu naročniku.

Naloga nemškega obrtniškega tekmovanja je, da zbudi smisel za to kulturno poslanstvo obrtništva in ga oživetvori v vsakodnevem obrtnikovem delu. Cilj, ki ga pri tem zasleduje, je kulturno prodiranje in oplojanje vsega obrtniškega ustvarjanja, to je ustvarjanje prave obrtniške narodne kulture.

Ne smemo nikdar pozabiti, da morajo taka obrtniška tekmovanja predstavljati trajno vzgojno nalogo v obrtništvo. Pravi mojstrski izdelki so tudi danes redkost, kot so bili redki v dobi probujanja obrtništva v srednjem veku.

Kar nam pri izdelkih iz prve dobe obrtništva vzbuja občudovanje in priznanje, je prava obrtniška usposobljenost, je pravilno pojmovanje in razumevanje za sodobno, pravilno in resnično plastičnost

oblik. Te prednosti je obrtništvo v liberalni dobi izgubilo zato je naloga sedanjosti, da mu jih postopoma vrata.

To pa je tudi glavna naloga vsakoletnih razstav najboljših izdelkov. Koliko se obrtništvo zanima za vzgojno nalogo obrtniških tekem, nam najbolje prikazuje primerjava s tekami iz prejšnjih let. Ko so se leta 1937 pozvali nemški obrtniki na mojstrsko tekmo, takrat je obrtništvo pokazalo, da se je v njihove vrste vrnila samozavest in samozaupanje. V tem letu se je brez pomoči organizacij, samo s pismeno in ustno propagando udeležilo tekme 5000 mojstrov. V letu 1938 pa se je ta številka več ko podestatorila.

Kdor se spomni na prejšnje nazadnje obra in kdor pozna notranjo strukturo obrtnika iz preteklega časa, ta lahko pravilno oceni, kaj pomeni, če danes okrog 60.000 obrtniških mojstrov in pomočnikov nešteto ur svojega prostega časa žrtvuje tekmi, pri kateri se ne vrši borba za denarne premije, ampak zgolj za čast in ponos lastnega izdelka.

Iz tega se vidi, kako je nova Nemčija vrnila obrtniškemu delu in delu sploh njegovo globoko moralno vsebino, a s tem tudi obrtniku zaupanje v njegove lastne izdelke. Spomnimo se samo tistih lažnivih prerokov, ki so še pred nedavnim časom napovedovali konec obrtniškemu ustvarjanju, ko sta pospešeni razvoj tehnike in silen napredek velikih podjetij jemala obrtništvo zadnje možnosti za lastno in dostojno existenco. Ali samozaupanje je zajelo široke mase obrtništva, ki se je borilo, da se ta smrtni pesimizem odstrani in da se obrtniku vrne vera v samega sebe. Najboljši dokaz temu so uspehi obrtniških tekmovanj. Če vzamemo v obzir nove izdelke, izsledke in izkušnje, ki so se dosegli z dosedanjimi tekmami, takrat šele vidimo pravi pomen teh tekem za bodočnost obrtništva.

Ustvarjajoča moč obrtništva je bila v vseh teh težkih časih v latentnem stanju, obrtništvo je nedostajal sistem in realen načrt za oživetvorenje teh sil. Iz tega spoznanja se je pojavila misel o potrebi in koristi tekmovanja. Od poedinih tekem, za katere so se razpisale nagrade, je prišlo do tekmovanja na najširši osnovi, saj je okrog 60.000 obrtnikov sodelovalo že pri drugem takem poizkusu.

To število pa se bo v naslednjih letih vedno večalo, v kolikor bo med obrtništvo prodiral smisel in značaj te tekme, t. j. v koliko se bodo obrtniki zavedali svojega kulturnega poslanstva v okviru narodne celine.

Osnutek pravilnika o krošnjarstvu

Trgovske zbornice so prejele v proučitev osnutek zakona o krošnjarstvu, ki ga bodo trgovci nedvomno pozdravili, saj budi upanje, da bo vendar prej ali slej ugodeno njihovim zahtevam. Trgovci se že več let pritožujejo nad krošnjarstvom kakor obrtniki nad sušmarstvom, češ da krošnjari izredno škodujejo trgovini.

Osnutek pravilnika o krošnjarstvu je precej obsežen ter vsebuje podrobna določila, kdo sme in kdo ne sme krošnjariti, to se pravi prodajati brez stalnega poslovališča (trgovine, stojnice), dalje, kje je dovoljena in kje prepovedana prodaja krošnjarjem (kraj in mesta), o nadzorstvu nad prodajo, kaznih itd.

Med splošnimi določili je navedeno, da se mora imetnik dovoljenja za trgovino brez stalnega poslovališča ravnati po predpisih uredbe o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratov in banskih na red o izvajanju te uredbe, to se pravi, da smejo krošnjari prodajati samo v določenem delovnem času. Dovoljenje za trgovino z blagom brez stalnega poslovališča za prodajo po ulicah ali od hiše do hiše velja v enem kraju samo za tisti kraj, dovoljenje za prodajo v več krajih pa za območje, ki je označeno v dovoljenju. Dovoljenje za krošnjarjenje lahko dobe producenti predmetov domače hišne delavnosti in člani njihovih družin; vojni invalidi v smislu določil invalidskega zakona, ljudje, ki so telesno nesposobni za drugo delo in prebivalci revnih krajev. Revni kraji v dravski banovini pa so okraji: logaški, črnomeljski in kočevski.

Krošnjarstvo bi bilo prepovedano v dravski banovini v naslednjih krajih: v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Litiji,

Ptuju in Novem mestu. Prepovedano bi bilo tudi krošnjarjenje po pisarnah, po vseh javnih uradih ter ustanovah vsem krošnjarjem brez izjeme. Razen tega bi bila prepovedana prodaja krošnjarjem tudi v industrijskih krajih, ki jih določa ban. V obmejnih krajih smejo krošnjariti samo prebivalci tistih obmejnih krajev. V naši banovini so obmejni kraji Kranj, D. Lendava, Logatec, Ljutomer, Maribor, Levčice, Murska Sobota, Radovljica, Slovenj Gradec in Škofja Loka.

Osnutek govori podrobno tudi o načinu prodaje ter določa, da prodajalec ne sme imeti ne le lokala, temveč tudi ne barake, prodajalne mize (pulta) ali šotora. To se pravi, da tudi ne sme postaviti stojnice na cestah in trgih.

Krošnjari bi tudi ne smeli uporabljati motornih vozil za prevažanje blaga iz kraja v kraj. Prav tako bi krošnjar ne smel imeti več kakor enega pomočnika, izmed družinskih članov pa največ dva pomočnika.

Vsak prestopnik tega pravilnika bi se kaznoval z denarno kaznijo po 1500 din, v kolikor ni še posebej določena strožja kazen. Tako bi se n. pr. kaznoval z denarno kaznijo od 50 do 6000 din krošnjar, ki bi prekorčil obseg prodaje, določen v dovoljenju, do 10.000 din pa krošnjar, ki bi prodajal brez dovoljenja. Razen denarne kazni bi bila v posebno obtežljivih okoliščinah dovoljena tudi zaplemba blaga.

Če bo pravilnik uzakonjen, kakršnega določa osnutek, bo krošnjarstvo pri nas zelo reducirano, tako da trgovci v resnici ne bodo mogli več prištevati krošnjarjev med svoje konkurente.

Mariborska kaznilnica – velepodjetje

Leta in leta se že bore mariborski obrtniki in tudi drugi proti temu, da se v kaznilnici izvršujejo razne obrti in s tem jemlje obrtnikom zaslužek in kruh. Vsa prizadevanja obrtnikov, da bi se to sušmarstvo v kaznilnicah nehalo, pa so ostala dosedaj brez uspeha in namesto da bi kaznilnica svoje obratovanje omejila, ga vedno bolj razširja, da je danes postala že pravo velepodjetje s približno 300 delavci.

Tako ima sedaj zaposlenih v mizar-ski stroki 80 do 90 pomočnikov in »vajencev«, v krojaški 60–70, v čevljar-ski 40–50, v ključavničarski 16–20, v knji-goveški 70–80, v metlarski 8–10 in v tkalski 20–30 ljudi. Vsi ti obrati upo-rablajo najmodernejše stroje, da je tu-di v tem pogledu mariborska kaznilnica pravo industrijsko podjetje, ki se razli-kuje od drugih le po tem, da uživa na-ravnost neverjetne privilegije.

Tako ni treba kaznilnici plačevati osta-lih davkov, nima skrbi za amortizacijo strojev, delavska moč jo velja tako malo, da bi skoraj mogli reči, da je brezplačna, ne plačuje ne za lokal, nima stroškov za režijo itd. Skratka, dela v tako ugod-nih pogojih, da sploh nihče ne more kon-kurirati z njo.

Posledica vsega tega je, da »fabrika« v kaznilnici cvete, mariborski obrtniki pa

propadajo. Davčna uprava ne dobi v kaz-nilnici nobenega davčnega zavezanca, za-to pa izgublja davčne zavezance v vr-stah obrtnikov. Na zborovanju obrtni-kov se je tudi konstatiralo, da 30 od-stotkov mariborskih obrtnikov ne more več plačati davkov, ker jim je nelojalna konkurenca mariborske kaznilnice vzela vsak zaslužek.

Mislimo, da je že samo to zadosten razlog, da se to sušmarstvo v mariborski kaznilnici ne dopušča več.

Opozorili pa bi še na moralno plat vse-ga vprašanja. Vprašamo: **Kako mora bi-ti pri srcu poštenemu obrtniku, ki ni nik-dar prišel v konflikt z zakonom, če vidi, kako mu konkurenčno delo kaznjencev uničuje existenco?** Naravnost moreče je takšno spoznanje in naš obrtnik ga prav gotovo ni zaslužil.

Čisto prav in lepo je, če se občuje s kaznjenci po človeško in če se izučuje v koristnih obrtih, toda vse ima svoje me-je! Ne gre pa, da bi se zaradi tega pre-tvarjale kaznilnice v fabrike, ki poštenim davkoplačevalcem uničujejo existenco.

Upamo, da se bo našla prava mera pri zaposlovanju kaznjencev in da se bodo ti naučili koristnega dela brez škode za poštene davkoplačevalce in brez vsakega sušmarjenja.

Hrvatski obrtniki za zgraditev ceste Ljubljana – Sušak

V Crikvenici je bil pred dnevi na pobudo zagrebške obrtniške zbornice obrtniška turistična konferenca, ki naj bi povečala zanimanje obrtnikov za pospeševanje tujškega prometa. Konferen-ca je ugotovila, da so obrtniki direktno in indirektno interesirani na tujskem prometu in je zato potrebno, da obrtniki čim bolj sodelujejo pri pospeševanju tuj-skega prometa. Na koncu konference so bile soglasno sprejete resolucije, v ka-terih zahtevajo obrtniki med drugim:

V vsakem obrtniškem združenju naj se ustanovi stalni turistični referat. Zla-sti obrtniška združenja v turističnih kra-jih so dolžna, da razvijejo za pospeševa-

nje tujškega prometa najbolj živo de-lavnost. O svojem delu naj združenja redno poročajo turističnemu odboru zbornice.

Konferenca pozdravlja prizadevanje zbornice, da bi oblasti čim bolj podpirale razvoj tujškega prometa.

Konferenca naglašja potrebo elektrifi-kacije turističnih krajev, zlasti Hrvatske-ga Primorja.

Konferenca naglašja neodložljivo potre-bo, da se čim prej izvedejo dela na ja-dranski turistični cesti, da se čim prej modernizira cesta Zagreb–Sušak in da se zgradi avtomobilska cesta Ljubljana–Sušak in Senj–Plitvice.

Stiska šaleškega obrtništva

Še ni dolgo, kar je imelo letno skup-ščino Združenje obrtnikov, v katerem so včlanjeni obrtniki lesnih, kovinarskih, mlinarskih in sorodnik strok šoštanj-skega sodnega okraja. Skupščina tega zdru-ženja so vselej verno zrcalo položaja ša-leškega obrtništva. Tudi na tem zboro-vanju je članstvo odgrnilo zaveso in po-kazalo na svoje razmere, ki javnosti če-stokrat niso dovolj vidne. Šaleški obrtnik se z dneva v dan bolj pogreza v gospodar-sko bedo, njegov zaslužek pada pod ek-sistenčni minimum. Pospešena industriali-zacija odjeda obrtniku konzum in ni čud-no, da narašča število mojstrov, katerih mesečni zaslužek ne dosega 500 din. Na drugi strani pa ugotavlja statistika, da se davčna odmera ni znižala sporedno s padcem zaslužka. Nasprotno, množijo se razni novi davčni predpisi in takse, ki zaradi rigorozne davčne prakse resno ogražajo obrtniku obstoj, hkratu pa omo-gočajo razvoj sušmarstvu, temu izrazite-mu pojavu zdajšnje socialne mizerije rokodelstva. Združenje je v minili poslov-ni dobi podvzelo številne akcije za iz-boljšanje stanovskega položaja in v tej smeri interveniralo na raznih odločilnih mestih. Uspehi so malenkostni v primeri s potrebami.

Med važnejšimi točkami dnevnega reda je bilo tudi vprašanje spojitve združenja z združenjem oblačilnih strok. Pri glasovanju je skupščina v načelu odobrila spo-jitev. Dalje je razpravljala o odcepitvi obrtnikov iz Šmartna ob Paki od šo-štanjskih združenj in priključitvi k zdru-ženju v Mozirju. Prizadeti obrtniki iz Šmartna so se na ponovnih tozadevnih sestankih odločno izrekli za dosedanje stanje in pripadnost k šoštanjskim zdru-ženjem. Šmartno ima ugodnejše zveze s šoštanjem kakor v Mozirjem, v ostalem pa ima s šoštanjem zaradi uradov red-nejše stike.

Iz poročil funkcionarjev še povzema-mo, da šteje združenje 139 članov in član-ic. Novih obrtnih listov je bilo izdanih

v lanskem letu 6, odjav je bilo 5. Po-močnikov je bilo prijavljenih 40, odjav-ljenih 30. Pomočniških izpitov je bilo 20, vajenških vpisnin pa 22. Blagajniška knjiga izkazuje 9641 din dohodkov in 8620 izdatkov. Novi proračun določa 14.805 din dohodkov.

Občni zbor

bolniške blagajne samostojnih obrtnikov

Pred kratkim se je vršil 51. redni ob-čni zbor bolniške blagajne samost. obrt-nikov v Ljubljani, kjer je bila izvoljena nova uprava. Predsednikom je bil po-novno izvoljen g. Gjud Aleksander. Iz blagajniškega poročila posnemamo sle-deče podatke: v letu 1938-39 je blagajna izplačala sledeče vsote: bolniške podpo-re 13.245 din, zdravniki in zdravila 7.696 din, pogrebne 5.000 din ter sta-rostnih podpor 8.975 din. Skupaj je bla-gajna izplačala 34.916 din, kar pač jasno dokazuje, da ustroj te ustanove brezhib-no deluje v dobrobit svojega članstva. Zeleti bi le bilo, da bi obrtništvo, poseb-no mlajši mojstri, v večjem številu pri-stopali k bolniški blagajni, da bi se ista še bolj razvila ter bi pri večjem številu članstva nudila še večje ugodnosti (dru-žinsko zavarovanje). Zato pristopajte vsi obrtniki k tej res obrtniški ustanovi, ka-tera že 51. leto dela v korist svojega članstva. Vsa tozadevna pojasnila daje predsednik Gjud, Kongresni trg 6.

Zagrebački zbor

Od 3. do 11. junija: Zeleni teden: vas, zadružništvo, veterinarska razstava. Od 24. do 29. junija: Učeniška dela. Od 26. avgusta do 4. septembra: 32. splošni mednarodni sejem vzorcev za vse vrste robe (izvzemši avtomobile). Od 14. do 17. oktobra: Jesenska raz-stava: sadje, grozdje, zelenjava in cvetje. Od 1. do 3. decembra: XVII. razstava perjadi, zajcev, golobov in ptic pevk.

Dopisujte v „OBRTNI VESTNIK“!

S. ŠANTEL:

Veliko delo profesorja Otona Grebena

Moderno slovensko pohištvo po narodnih motivih

Dolgo smo pričakovali. Nešteto krat smo se sestajali v odborovih sejah društva »Probude« in kalkilirali, pisali in računali. Ali pojde? Ali bo mogoče financirati tako veliko delo v dragem mnogobarvnem tisku? In ni šlo. Prorani raznih tiskarn so z neizprosno realnostjo izkazali, da društvo takih izdatkov ne zmore. A delo je bilo tako rekoč gotovo, saj v glavnih osnutkih. Profesor Grebenc, naš idejni vodja v pravilnem pojmovanju pomena slovenske ljudske umetnosti, ki je razpolagal z ogromnimi izkustvi in temeljitim poznavanjem folklornega gradiva iz vseh okolišev Slovenije, nam je razvijal svoje načrte: Ljudska umetnost je skrita zakladnica in najvernejše zrcalo naše pristne narodne kulture. Še je čas, da poskrbimo zato, da se ne izgubi, da je ne požre val industrijalne navlake. Zbirajmo, rišimo, hranimo! In nadalje: pomagajmo ustvarjati našemu času primerne predmete na podlagi zbranega gradiva. Napravili smo velikopotezen načrt in organizirali nabiranje narodopisnega gradiva po vseh okrajih dravske banovine. Pomagali naj bi v prvi vrsti obrtniki, bivši učenci mizarško-delovodske šole ter učitelji in dijaki. Rizbe v naprej določenih dimenzijah bi prihajale z vseh strani in »Probuda« bi tako s časom razpolagala z obširnimi gradivom, ki bi v rokah strokovnjakov, dekorativnih umetnikov in arhitektov pripomoglo k izvedbi glavnega Probudnega namena. **Ustvariti na vseh poljih umetne obrti, predmete v duhu in slogu naše narodne umetnosti.**

A vsi sodelavci, čeprav polni idealizma in morda nekoliko romantičnega navdušenja za namene »Probude« so bili zaposleni s svojim stanovskim delom in niso mogli tvegati novega zaposlenja, za katero ni bilo pričakovati od nikoder nobenega honorarja. Občinstvo za tako pripravljeno delo gotovo še ni bilo pridobljeno, saj mi nismo mogli ničesar pokazati. Zato je bilo naše prepričanje: najprej mora na dan, kar je že tu in to je zbirka pohištvenih predlogov po načrtih našega predsednika.

Trajalo je precej let, preden je beseda postala meso. Danes ko smo pa dočakali, da je izšla prva mapa Grebenčevih osnutkov, smo se gotovo izdatno približali svojemu načrtu. Sedaj leži prva mapa v nepričakovano lepi in razkošni opremi pred nami. Ne vem, ali bi pri velikih narodnih našli mnogo del iz te stroke, ki bi bila v tiskarski izvedbi tako razkošna. Že uvodna knjižica, če smemo rabiti ta izraz za sešitek v višini pol metra in širini 35 cm, je tako lepo tiskana, da osvaja gledalca še prej, predno je prečital avtorjeve programatične članke.

Uvodna stran, ki jo poživljajo rdeče inicijalke in ki je vzor tiskarskega stavka, prinaša avtorjev članek, ki se predvsem ozira na novi stavbni zakon, po katerem se mora v gotovih predelih naše banovine pri novih stavbah gojiti domači stavbni slog s svojimi tipičnimi momenti, s čimer je mogoče doseči skladno povezanost podeželskih stavb z obdajajočo pokrajinsko sliko. Avtor si želi, da bi se veljavnost tega predpisa razširila tudi na opremo reprezentančnih prostorov, ki so javnosti dostopni, kakor sreska poglavarstva, občinski, šolski, župni in drugi uradi. Sledile naj bi boljše kmečke izbe in notranjščine »weekend« hišice. Izvedba te lepe zamisli bi v veliki meri zaposlila naše podeželsko obrtništvo, prav tako pa tudi mestno, saj želi marsikateri meščan imeti opremljeno vsaj eno sobo svojega stanovanja v slogu svojega domačega kraja.

V tem tiči prav za prav jedro Grebenčevega dela. Ne nek splošni slovenski slog — temveč slog enega izmed mnogih značilnih, a med seboj različnih okrajev bodi projektantu novodobnih obrtniških izdelkov kažipot za nove ustvaritve.

Profesor Grebenc — tako nas poučuje nadalje uvod — je narisal svoje osnutke na način, ki omogoča našim mizarjem, da izdelajo pohištvo brez vsakih drugih pripomočkov. Važno je tudi omeniti, da je po njegovem prepričanju, ki ga moramo brez nadaljnjega osvojit, zelo verjetno, da bo po njegovih načrtih izdelano pohištvo **preživelo modne izdelke**. Utemeljevanje te dom-

neve je nepotrebno, če pomislimo na vsakoletne spremembe modnega okusa.

Sledi članek, ki prinaša historijat slovenske narodne umetnosti. V njem čitamo v jedratih besedah o vplivih, ki so oblikovali naš likovni folklor. Hkrati pa ovzre avtor mnenje o malopomembnosti ljudskega likovnega izražanja, ki naj bi bilo posledica teh vplivov. Kdor se je doslej obregnil ob našo narodno umetnost ter mislil, da je dokazal njeno inforiornost s tem, da je z navidezno načrtanostjo in učenostjo našteval vsebinske podrobnosti našega folklorja s folklorom drugih, posebno alpskih dežel, je vedno grešil, ker ni upošteval, da je ljudska duša videla in občutila prevzete motive **po svoje** ter je ta svoj »pogled« in to svojisko občutje iz sebe vlivala in utisnila v svoje proizvode. Zato značaj ljudske umetnosti ni toliko na motivih, ki jih je posnemala, ampak na načinu, kako jih je po svoje oblikovala. In prav v tem je njena originalnost.

Za obrtnika je posebno važen sledeči odstavek, ki podaja vsa potrebna navodila za izdelavo pohištva po barvastih predlogah mape. Ta del se še posebno peča z izdelavo barvastega okrasja ter nasvetuje zanj razne načine izvedbe. Med tozadevnimi navodili bi smela biti radi popolnosti tudi navodila za izvedbo ornamentike v tehniki intarzije. Mesto akvarelnih barv pri enostavni izvedbi bi pač priporočal tempera barve, ki imajo boljše krijočo snov in s tem večjo intenzivnost.

Glavni del mape so seveda predloge, ki so natisnjene na 24 polah v krasnem mnogobarvnem tisku. V teh predlogah najdemo vse načrte, ki so potrebni za izdelavo miz, stolov, klopi, postelj, omar, polic (mesto nočnih omaric) in karnis v domačem slogu sledečih etnografskih področij dravske banovine:

Bela krajina (Metlika, Črnomelj, Adlešiči, Dragatuš, Gradac), Prekmurje, Dravsko polje, Notranjsko, ljubljanska okolica (Lipoglav, Orle), litijsko in kumljansko zasavje, Bohinj, Bled, kamniški okraj, Savinjska dolina, Pohorje, Krim, (Golo), litijski okraj, Mirna peč, Trebnje, Ponikve na Dolenjskem, izpod Gorjancev, Velika dolina, Močvirje (med Bučko in Rako), Stari trg ob Kolpi in Dolenjske toplice.

Načrti so izdelani v merilu 1 : 10, kjer je pa zaradi ornamentalnih okrasov potrebno, so ti narisani v naravni velikosti. Količakaj spretne mizarju ne bo delalo nobenih preglavic, če bo moral narisati za izdelavo potrebne načrte v merilu 1 : 1.

Predno se ustavljam pri posameznih osnutkih, moram poudariti, da predstavljajo vsi načrti v bistvu samostojne kompozicije profesorja Otona Grebena, ker enakih miz, stolov, klopi itd. kakor jih najdemo v njegovi mapi ne bi našli v kmetijskih domovih naštetih okrajev. Kdor pa ve, kako je avtor vesten pri uporabi narodopisnega gradiva in kako je po svoji dolgoletni praksi in po svojem strokovnem znanju sposoben za pravilno apliciranje najdenih motivov na druge predmete, ne bo dvomil o tem, da so Grebenčevi načrti prava slika ljudskega pojmovanja dekorativnega izražanja. Prav lahko si predstavljamo, da bi bili ustvaritelji originalnih ljudskih umetnin prišli sami do predmetov, ki bi bili enaki Grebenčevim, če bi ljudskega ustvarjanja ne bila zadržala mednarodna industrijska poplava v naši dobi. V tem smislu smemo te načrte smatrati kot **originalno slovenske** in kot nadaljevanje dela naših anonimnih ljudskih umetnikov.

Prva mapa obsega 24 pol s približno 90 osnutki za razne komade pohištva. Barvastim narisom so pridejani po potrebi prekrisi, tlorisi, prerezi in detajli. Pri okrasitvi predmetov prevladuje barvasti ornament, ki je lahko naslikan ali plastično izveden. Srčne oblike, katerih raznolikost ni še nihče tako preštudiral kakor profesor Grebenc — saj ima za tisk pripravljeno zbirko okoli 400 raznih tipičnih srčnih oblik iz slovenske ljudske ornamentike — so večinoma izrezane, kakor to dobro poznamo posebno iz naslonjal in zibel.

Barve so tipično narodne, torej živahne. Prevladuje rdeča, ki se ji pridružujejo ostale pester osnovne barve barvnega kroga. Na nekaterih komadih (postelje iz Bele krajine, Prekmurja in

dravskega polja) tvorijo zelo prijetno harmonijo razni rjavi toni, ki si jih moremo predstavljati z raznobirnimi vrstami lesa in politur. Med stoli in klopi so nekateri kabinetni komadi (n. pr. VI, 4), ki bodo v izvedbi nudili brez dvoma splošno pozornost. Med mizami, ki so tudi vse zelo okusne, je posebno posrečena na IX. poli števil. 8. Noge miz v merilu 1 : 1 so posebno raznovrstne in kažejo posebno raznolikost v raznih okrajih.

Kakor sledi iz predstojega je že prva mapa vsebinsko zelo pestra ter bo omogočila izdelovanje narodnega pohištva v mnogih okrajih dravske banovine. Ostali okraji pridejo na vrsto v sledeči mapi, to je v tretjem in četrtem delu zbirke. Vendar bi bilo napak, če bi izvajali interesi iz tega zaključek, da naroče le ono mapo, ki vsebuje njihov domači okraj. Vsakemu obrtniku bi toplo priporočal, da vestno prouči vse osnutke. Saj mu je dovoljeno, da si napravi tudi svoje kombinacije ter da si izbere obliko pohištva tudi iz drugega okraja, če mu more podati kljub temu attribute domačega okrasja. Seveda bi mu bilo v tem primeru priporočati, da pošlje svoj izpremenjeni osnutek avtorju na ogled in v izjavo.

Cena mape je navidežno visoka, saj stane 250 din. Vendar je cena za tako opremljeno specialno delo majhna v primeru z enakovrstnimi deli inozemskega izvora. Predlagal bi pa, naj bi obrtniki vse povsod vplivali na občinska zastopstva in šolska vodstva, da bi ista mapo naročila ter dovolila obrtnikom njeno uporabo.

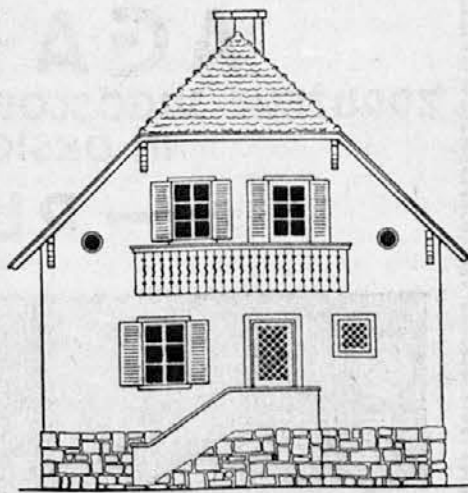
Grebencovi osnutki so namreč za šole še posebno priporočljivo gradivo pri pouku risanja. Učiteljsstvu podajajo lepo zbirko motivov in obenem praktični pouk za aplikacijo narodnih motivov pri izdelkih moderne obrti. Mapa se naroča pri avtorju, Ljubljana — Cesta 29. oktobra 7-I., odnosno pri banski upravi.

Jože Karlovšek:

Nove podeželske hiše

Ne samo v mestih, temveč tudi na deželi se razvija slovenska hiša v sodobnem duhu. Okorišča se z vsemi tehničnimi, socialnimi in higieničnimi pridobitvami. Kuhinja postaja bela, prosta dima, in v njej služi za kuho udoben in priročen štedilnik.

Razen stanovanjskega prostora »hiše«, postaja tudi spalnica glavni in večji prostor, namesto starega ozkega »štibelca«. Stranišča ni več na dvorišču,

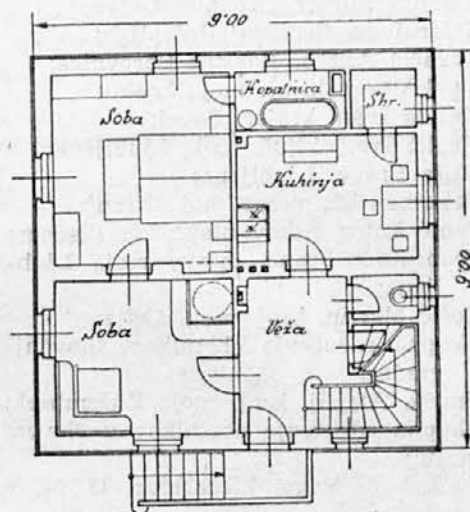

temveč v hiši sami. Na podstrešje ne vpdijo strme lestve, ampak položne stopnice. Hišne stene in strešni krov so iz praktične in cenene opeke. Dostop vlage iz zemlje po zidovju preprečuje različna izolacija. Nešteto je še drugih vrlin, ki nudijo udobnost stanovanjski kulturi.

Vendar pa ne smemo pri tem zanamrjati zunanega lica hiše, ki je tudi važen činitelj stavbarstva. Ne sme nam biti vseeno ali imamo ljubko in lepo hišico ali dolgočasno in pusto stavbo. Hišo moramo prilagoditi vedno okolici in pokrajini. Vpoštovati moramo, v kolikor je seveda to možno, dobre oblike naših starih hiš, ki so tudi nastale iz potrebe in čuta naših ljudi.

Kako tuje izgleda prestrma ali prepoložna streha nove hiše v kaki podeželski vasi. Majhna hiša, ki ima veliko oken na par straneh, na drugi pa skoro nobenih, zgleda neharmonična. Preveč betonskega zidovja okoli hiše in v hiši sami učinkuje mrzlo in dolgočasno. Najbolj so pa na hiši zoperni razni zidci in arhitektonski okraski, prenešeni iz mestnih stavb in predelani v popačeni neokusni obliki.

Tudi sodobna hiša naj ima ono domačnost, kakor jo imajo nekatere stare. Že raznovrstnost gradiva, kakor les, opeka, naraven kamen itd., kakor tudi lepa harmonija posameznih ploskev in porazdelitev oken naj dajo pravo lepoto podeželski hiši. Uporabljati je tudi po možnosti domače okrasne motive in opuščati tuje elemente, ki niso zrastle na naših tleh in ne ustrezajo našemu okusu niti našemu narodnemu čutu.

Pričujoča slika ima sodoben tloris podeželskih in tudi mestnih hiš. Narisan je na podlagi mnogih običajnih načrtov, kakor ljudje sedaj splošno zidajo. V kleti ima stavba že pralnico, drvarnico in klet. Podstrešje je prav tako razdeljeno v stanovanje kakor pritličje. Vsaka stran hiše ima par oken, tako da ni nobena stran pusta. Srednje lice hiše na sliki pa kaže primer, kako se uporabljajo motivi in oblike starih hiš.

Izpred obrtnega sodišča

Vajensko razmerje obrtnih učencev se ureja s pismeno pogodbo, ki se imenuje učna pogodba; sklene se redoma za dobo, ki je predpisana za učenje dotičnega obrta; učna doba ne sme biti krajša od dveh in ne daljša od štirih let. V učni pogodbi se sme določiti poskusna doba največ na mesec dni. V tem času imata obe pogodbeni stranki pravico enostranske od pogodbe odstopiti. Ta čas se učenec ne šteje v predpisano učno dobo.

Obrtni zakon veleva, da je učenec dolžan biti svojemu službodavcu ali njegovemu namestniku poslušen, zvest, zanesljiv, priden v poslu in učenju. Zakon pa predvideva tudi važne razloge, iz katerih sme učenec ali njegov zakoniti zastopnik ali varuh, kakor tudi službodavec učno pogodbo razkiniti pred iztekom dogovorjenega roka in brez odpovedi. Tak važen razlog, iz katerega sme službodavec odslužiti učenca, je tudi ta, če učenec svoje službe ne vrši ali če službodavca ali njegovega namestnika žali na časti.

S tako zadevo se je nedavno pečalo obrtno sodišče. Ko je bil Cvetko star 15 let, je bil sprejet za vajenca v knjigoveški obrti. Učna doba je bila določena na štiri leta. Po enem letu in devetih mesecih pa je mojster odpustil učenca, oče slednjega pa je pri obrtnem sodišču s tožbo zahteval, da mojster sprejme fanta nazaj v uk, dokler dogovorjena učna doba ne poteče.

Pri razpravi se je ugotovilo sledeče: Fant je spočetka kazal nekaj zanimanja in pridnosti, polagoma pa je začel popuščati in zanemarjati svojo službo; če se mu je dalo navodilo, kako naj dela, je odvrnil: »Jaz delam po svoje, ti delaš po svoje.« Sploh je vsa dela opravljal zelo površno in vsi opomini delovodje so bili bob ob steno. Nekega dne pa je postala mera polna. Ko je poslovodja grajal, da neka knjiga ni pravilno sešita, je fant vzrotil in začel poslovodjo v navzočnosti več drugih souslužbencev obkladati z najrazličnejšimi grdimi psovkami. Posledica tega je bila, da je mojster naslednjega dne fanta odpustil.

Na podlagi tega je sodišče izreklo, da je imel mojster dovolj važen razlog za razkinitve učne pogodbe pred potekom dogovorjenega roka. Druga instanca je to sodbo potrdila.

Nj. Vel. kralj pokrovitelj jubilejnega sokolskega zleta v Ljubljani. Nj. Vel. kralj Peter II. je prevzel pokroviteljstvo nad jubilejnim sokolskim zletom v Ljubljani, ki bo letos na Vidov dan v proslavo 70-letnice prvega sokolskega društva na slovanskem jugu.

Naročnino za »OBRTNI VESTNIK« za leto 1939 so poravnali:

Babnik Avgust, Št. Vid nad Ljubljano;
Blagajna mestne elektrarne, Ljubljana;
Bone Marija, stroj. pletilj., Ljubljana;
Božnik Štefan, kroj. moj. Dobrna —
Celje;

Ecker Emil, klepar. moj., Ljubljana;
Golob Karl, Celje;
Irkič Ignacij, Ljubljana;
Kladnik Rudolf, Brodnica-Laško;
Kolar Ivan, Črna pri Prevaljah;
Kovačič Anton, Rakitna-Borovnica;
Šipek Josip, ključ. moj., Laško;
Munda Ivan, krojač, Savci;
Meglič Ivan, ključ. moj., Ljubljana;
Može Franc, Ljubljana;
Osterman M., mesar. moj., Kranj;
Penič Anton, pekov. moj., Boh. Bistrica;
Praprotnik Franc, mizar. moj., Ljubljana;

Rožič Martin, kroj. moj., Celje;
Skupno združenje obrtnikov, Slovenj-
gradec;
Smrke Alojzij, kroj. moj., Žužemberk;
Skupno združenje obrtnikov v Novem
mestu;
Babnik & Voga, kleparstvo, D. M. v
Polju;
Vnuk Karl, instalater in klep. moj.,
Maribor;
Združenje krojačev in čevljarjev, Slo-
venjgradec;
Zajc Viktor, mizar. moj., Ljubljana.

Dobave in licitacije

Dne 2. maja bo pri štabu za utrjeva-
nje II. oddelek v Ljubljani licitacija za
dobavo 25 komadov pokrival (cirade);
4. maja pa pri I. oddelku za dobavo 12
kom. pnevmatičnih nabijačev za beton.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju spre-
jema do 3. maja ponudbe za dobavo 30
tisoč komadov opeke, 2.500 kg bencina,
15 m³ jelovega jamskega lesa, 30.000 kg
apna.

Dne 3. maja bo pri štabu mornarice
kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za
dobavo raznih barv in ličarskega mate-
riala, 4. maja za dobavo zastav in tkanin
za zastave.

Dne 3. maja bo pri upravi državnih
monopolov v Beogradu licitacija za do-
bavo raznih desk; 4. maja papirja za
znamkovalnico; 11. maja pergamentne-
ga papirja; 12. maja barv za nadpise za
potrebe tobačnih tovarn; 17. maja karto-
na; 19. maja belega papirja za tobačne
tovarne.

Uprava vojno-tehničnega zavoda v
Kragujevcu sprejema do 4. maja ponud-
be za dobavo raznega usnja; 8. maja
raznih cevi in pribora; 9. maja raznih
krp, železa in železne pločevine, raznih
mazil ter specialnih instrumentov (kom-
pas i. dr.); 11. maja jesenovih in smre-
kovih desk, orodnega jekla in usnja.

Dne 5. maja bo pri upravi zavoda
»Čačak« v Čačku licitacija za dobavo
kotlov iz jeklene pločevine.

Dne 5. maja bo pri centralni direkciji
državnih rudarskih podjetij v Sarajevu
licitacija za dobavo porcelanskih izola-
torjev; 9. maja za dobavo transforma-
torjev in bakrene vrvi; 12. maja razne-
ga elektrotehničnega materiala.

Dne 5. maja bo pri zavodu »Obiličev«
Kruševac-Obiličevu licitacija za dobavo
pločevinastih škatel in cinka v prahu;
9. maja ročne centrifuge; 13. maja in-
stalacije za sulfitaš-trotli; 15. maja in-
stalacije za kristalizacijo difenilamina;
16. maja instalacije za natrium sulfid.

Dne 8. maja bo pri štabu mornarice
v Zemunu licitacija za dobavo 11.900
ton domačega premoga.

Sresko načelstvo Ljubljana razpisuje
licitacije za dobavo gramoza za državne
ceste; dne 8. in 9. maja v pisarni teh-
ničnega razdelka; 10. maja v občinski
pisarni v Višnji gori; 11. maja v občin-
ski pisarni v Dolnjem Logatecu; 12. maja
v občinski pisarni v Kočevju.

Dne 10. maja bo pri vojno-tehničnem
zavodu v Hanrijevu pri Skoplju lici-
tacija za dobavo večje množine orodnega
jekla; 12. maja svilenega platna, svilene
gaze in volnenega sukna.

Dne 25. maja bo pri gradbenem oddel-
ku direkcije državnih železnic v Saraje-
vu licitacija za gradnjo stanovanjske
zgradbe VII. sekcije v Mostaru.

Predmetni oglasi so v pisarni Zborni-
ce za TOI v Ljubljani na vpogled.

Čitajte in širite

OBRTNI VESTNIK!

Obrtna higijena

O PRAVILNI NEGI ZOBNE KRTAČICE

Ljudje grešimo mnogo z nepravilno
prehramo in s tem škodujemo svojim pre-
bavnim organom. Nič čudnega torej, če
trpijo pri tem tudi zobje. Vsaj enkrat
na leto stopimo zato k zobozdravniku, če-
prav še ne čutimo nikakih bolečin, ki
nas šele pozno spomnijo naše dolžnosti.
Tako si bomo prihranili mnogo bolečin,
jeze in stroškov. Velike usluge pa nam
stori tudi redna uporaba zobne krtačice.
Trebja je seveda znati z njo pravilno rav-
nati, sicer jo kaj kmalu pokvarimo, pa
naj bo še tako dobra in draga.

Nekateri ljudje imajo navado, da pred
uporabo prekuhajo novo kupljeno zob-
no krtačico. Taka rigorozna desinfekcija
je povsem nepotrebna in škoduje krta-
čici, ker vzame ščetinam elastičnost, na-
kar se rade lomijo. Najprimernejše je po-
ložiti novo zobno krtačico za par ur (za-
dostuje 2 uri) v močno mrzlo raztopino
kuhinjske soli, katera dobro očisti šče-
tine ter jih napravi zelo odporne, elas-
tične. Škodljivo je tudi pred vsako upo-
rabo namakati zobno krtačico v vroči
vodi; povsem zadostuje, če storimo to
z mrzlo vodo, katera krtačici ne more
škodovati. Isto velja za čiščenje krta-
čice po vsaki uporabi. Predno damo su-
šiti krtačico, moramo odstraniti z nje
čim več vode. Potem pa je ne smemo
spraviti v škatlico ali pa celo zapreti v
predal, temveč jo pustimo na prostem
najbolje tako, da stoji v čaši z ročajem
obrnjenim navzdol. Spravljanje v škat-
lico škoduje krtačici, ker preprečuje pra-
vilno sušenje in zelo škoduje ščetinam.
Na taki vlažni krtačici uspevajo v tem-
nem prostoru odlično razne gnilobne bak-
terije, ki jih pri uporabi krtačice seveda
prenašamo v usta.

Zapomnimo si končno tudi to, da je
treba menjati zobno krtačico vsaj vsake-
ga pol leta.

Letna skupščina Združenja slaščičarjev, medičarjev in sorodnih strok v Ljubljani

Kakor posnemamo iz obširnega po-
slovnega poročila, povzročajo slašči-
čarskim mojstrom številni nelegalni po-
javi velike težave. Posebno šušmarstvo
se je prav v tej stroki tako zelo raz-
paslo, da je privedlo naše slaščičarje ta-
ko daleč, da večina njih še komaj živo-
tari. Slaščičarska stroka je bila pred-
vsem prizadeta z uredbo o razmejitev
med gostinskimi in slaščičarskimi obrati,
največ škode pa povzročajo razni bifeji
in restavracije, peki in mlekarne, ki sa-
mi izdelujejo sladoled odnosno pecivo, ki
spada izključno v slaščičarsko stroko.

Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor
s predsednikom g. Pelicom na čelu.
Po daljši živahni debati je bila skupšči-
na zaključena s posebnim apelom na
oblasti, naj bi podpirale prizadevanja
slaščičarjev in medičarjev na njihovi
težki eksistenčni borbi.

Prihodnost pripada Slovanom

Šestnajsto stoletje je še bilo špansko
in italijansko. Sledilo je »veliko stoletje«
Francozov, vodstvo so nato prevzeli
Nemci, končno Angleži. Veliki dogodek,
ki prihaja, bo dvig slovanstva s silo, ki
bo določala kulturo, piše učenjak W.
Schubert iz Rige v svojem delu »Europa
und die Seele des Ostens« in nadaljuje:
Mnogokomu bo to neprijetno, toda to je
zgodovinska usoda, ki je ni mogoče za-
držati. Prihodnja stoletja pripadajo Slo-
vanom. Severna kultura izginja in vzhod-
na stopa na njeno mesto. Problem Vzhoda
in Zahoda je poznal že srednji vek
kot nasprotje med islamom in krščan-
stvom, danes stopa pred nas kot nape-
tost med Rusijo in Evropo. Zahod je
dal človeštvu najsposobnejše sile tehnike,

državnosti in prometa, toda ugrabil mu
je dušo. Naloga Rusije je, da mu jo vr-
ne, kajti ona ima vprav sile, ki jih je
Evropa izgubila ali uničila. Nastala je
ideja, da bodo Rusi rešili svet, ideja, ki
so se je oklepali vsi ruski duhovni veli-
kani in vladarji od 16. stoletja dalje.

Moč jugoslov. sokolstva

V Beogradu je bila v nedeljo svečana
skupščina SKJ, ki sta ji prisostvovala
poleg ostalih odličnikov tudi bolgarski
in poljski poslanik. Iz tajniškega poro-
čila sledi, da je imelo lani sokolstvo v
25 župah 804 društva in 1413 čet, sku-
paj 2217 sokolskih edinic s približno 300
tisoč sokolskimi pripadniki. Največji na-
predek članstva izkazuje župa v Skoplju.
Po poklicu in stanu je med pripadniki
25% kmetov, 13% javnih nameščencev,
12% obrtnikov, 8% zasebnih nameščen-
čev, 6% delavcev itd. Dohodki edinic
brez saveza so znašali 25 milijonov din,
premoženje istih se ceni na 113 milijo-
nov din. Predavanj so imela društva lani
79.000 s skoro pol milijona poslušalci.
Prvi podstarešina je ponovno g. Gangl,
savezni načelnik dr. Alfred Pichler, na-
čelnica Elza Skalarjeva.

KROJAČI!

Pri nabavi vsakovrstnega blaga za moške
obleke, kakor tudi podloge in pribora, Vas
bodo najbolj vestno in pri najugodnejših
cenah postregli pri:

Česko-jugoslovenska
veletrgovina blaga
ANTON HÜBL D. D.
Zagreb, Trenkova ulica štev. 7

Kvalitetnim kolesom znane znamke

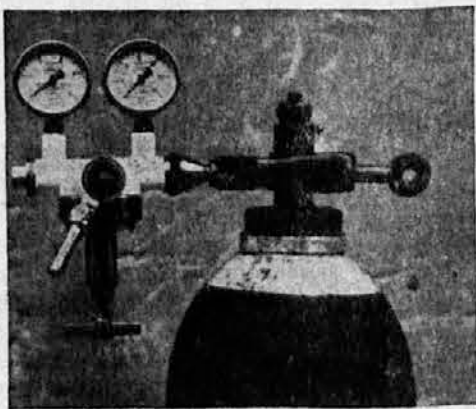
P U C H cene znižane

I G N. V O K LJUBLJANA
TAVČARJEVA 7

AGA RUŠE

ZDRUŽENE JUGOSLOV. TVORNICI ACETILENA
IN OKSIGENA D. D.

— RUŠE —

Disous-plin se lahko uporablja samo s pomočjo

reducnega ventila,

katerega se namešča na valj potom posebne stezalke.
Izkušen varilec zahteva samo

**Redučni ventili „Aga-Ruše“ z navzdol obrnjenim
regulirnim vijakom.**

nudi obrtništvu za svrhe autogenega
varenja in rezanja poleg kisika v va-
ljih tudi stisnjen in raztopljen plin
aceten pod imenom »disous-plin«.
Varenje z disous-plinom je mnogo
udobnejše in boljše kot z navadnim
acetenom iz karbidnih aparatov, ker
je disous-plin
kemijsko čist aceten, brez vlage, je
siguren in neopasen pri delu, ne
zmrzne
in se more disous-plinski valj tudi
namestiti na vsakem poljubnem pro-
storu.
Disous-plinski valji so napolnjeni pod
pritiskom 15 atmosfer ter vsebujejo
nekaj nad 5 m³ acetilena. Na zunaj
se označujejo z belo barvo ter se raz-
likujejo od kisikovih valjev tudi po
železnem ventilu.

**ZANATSKA
BANKA**

Kraljevine Jugoslavije
A. D.

PODRUŽNICA LJUBLJANA

Gajeva ulica 6

TELEFON ŠT. 20-30

CENTRALA BEOGRAD
GLAVNA PODRUŽNICA ZAGREB
PODRUŽNICA SARAJEVO

Delniška glavica Din 75.000.000.—
Udeležba države Din 30.000.000.—
Rezervni fond nad Din 5.000.000.—

PODELJUJE

obrnikom in obrtnim podjet-
jem menična in hipotekarna po-
sojila, kredite na tekoče račune
in posojila na zastavo državnih
vrednostnih papirjev.

SPREJEMA

od vsakogar vloge na hranilne
knjižice in tekoče račune po
najugodnejšem obrestovanju.

UPRAVLJA

imovino in fonde obrtniških
ustanov in organizacij.

IZVRŠUJE

najkulantnejše vse ostale ban-
čne posle.

Obrtniki!

V vašem lastnem interesu je,
da vse svoje denarne posle iz-
vršujete potom svojega denar-
nega zavoda!

**KREDITNO DRUŠTVO
MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE**

dovoljuje **30** let posojila v tekočem računu, proti vknjižbi
že in poročtvu vsem kredita zmožnim osebam
in tvrdkam.

Lastna denarna sredstva so znašala 31. dec. 1938
Din 3.255.940.64, varnostni zaklad Din 1.215.350.—
rezervni zaklad Din 1.188.820.—